

B.A. 5th Semester (General) Examination, 2019 (CBCS)

Subject : Sanskrit

Paper : DSE-IA

Time: 3 Hours

Full Marks: 60

*The figures in the margin indicate full marks.**Candidates are required to give their answer in their own words as far as practicable.*

Instruction

निर्देशावली

प्रश्नपत्रेऽस्मिन् Group-A and Group-B इति विभागद्वयं वर्तते। प्रथमतः परीक्षार्थिभिः सावधानतया स्वपठित एका विभागो निश्चेतव्यः। ततश्च यथा निर्देशं प्रश्नाः समाधेयाः।

এই প্রশ্নপত্রে Group-A এবং Group-B এই দুটি বিভাগ বর্তমান। পরীক্ষার্থীরা উল্লিখিত দুটি বিভাগের মধ্যে তাদের পঠিত একটি বিভাগ থেকে প্রশ্নগুলির উত্তর দেবেন।

Group-A

1. अधोलिखितेषु दश प्रश्नानामुत्तरं प्रदेयम् तेषु द्वयोः संस्कृतभाषया उत्तरमवश्यमेव चयनीयम्। तत्र 'क' विभागतः प्रश्नत्रयम्, 'ख' विभागतः प्रश्नत्रयम् चयनीयम्। 2×10=20

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে দশটি প্রশ্নের উত্তর দিতে হবে। যার মধ্যে দুটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে। এখানে 'ক' বিভাগ থেকে তিনটি ও 'খ' বিভাগ থেকে তিনটি প্রশ্নের উত্তর নিয়ে সর্বমোট দশটি প্রশ্নের উত্তর দিতে হবে।

'ক'-বিভাগ

'ক'-বিভাগ

- (a) लिपिः कतिविधा? काः ताः?
लिपि कय प्रकार ओ की की?
- (b) द्वयोः प्रतीच्यवासिनोः लिपितात्त्विकयोः नामनी लिखतु।
दूजन पाश्चात्य लिपितात्त्विकेर नाम लेखो।
- (c) द्वयोः प्राच्यलेखतात्त्विकयोः नामनी लिखतु।
दूजन प्राच्यलेखतात्त्विकेर नाम लेखो।
- (d) द्वयोः पुरातात्त्विक उपादानयोः नामोल्लेखं कुरु
दूटि पुरातात्त्विक उपादानेर नाम लेखो।
- (e) प्राचीणानि भारतीयलेखकाव्यानि कया भाषया विरचितानि?
कोन कोन भाषाय प्राचीन भारतीय लेखकाव्यगुलि रचित ह्येछे?

'ख'-विभाग

'ख'-विभाग

- (a) सम्राजः अशोकस्य जुनागड़लेखः कुत्र अवस्थितः?
सप्तमि अशोकस्य जुनागड़ लेख कोथाय खोदित हयैछिल?
- (b) सम्राजः अशोकस्य जुनागड़लेखस्य समयकालः निर्णयताम्।
सप्तमि अशोकस्य जुनागड़ शिलालेखस्य समयकाल निर्णय करो।
- (c) सम्राट् अशोकः कस्मिन् वंशे जातः?
सप्तमि अशोक कोन वंशे जन्मग्रहण करैछिलेन?
- (d) 'पियदसि' इति कोऽभिहितः?
'पियदसि' - एहि नामे के अभिहित हयैछेन?
- (e) बङ्गभाषया अनुवद-
बङ्गभाषाय अनुवाद करो-
सूपाथाय द्वोमारा एको मगो न धूवो
- (f) व्याख्यायताम्-
व्याख्या करो-
मगो न धूवो
- (g) सम्राजः अशोकस्य जुनागड़लेखः कया भाषया विरचितः?
सप्तमि अशोकस्य जुनागड़ लेख कोन भाषाय रचित?
- (h) सम्राजः अशोकस्य गिर्णारलेखः कया लिप्या विरचितः?
सप्तमि अशोकस्य गिर्णार लेख कोन लिपिते रचित?
- (i) संस्कृतभाषया रचितं प्रशस्तिकाव्यद्वयमुल्लेखनीयम्।
संस्कृत भाषाय रचित दुटि प्रशस्ति काव्येर उल्लेख करो।
- (j) प्राकृतभाषया रचितं प्रशस्तिकाव्यद्वयमुल्लेखनीयम्।
प्राकृतभाषाय रचित दुटि प्रशस्तिकाव्येर उल्लेख करो।

2. निम्नलिखित प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं लिख्यताम्। तन्मध्ये प्रश्नद्वयं अवश्यमेव संस्कृतभाषया लिख्यताम्।

5×4=20

निम्नलिखित प्रश्नगुणिर मध्ये चारुटि प्रश्नेर उतर लिखते हबे। तार मध्ये दुटि अवश्याई संस्कृत भाषाय लिखते हबे।
टीका लिख्यताम् -

टीका लेखो -

- (a) पालिभाषा (पालि भाषा)
(b) एशियाटिक सोसाइटी (एशियाटिक सोसाइटी)
(c) एपिग्राफिया इण्डिका (एपिग्राफिया इण्डिका)
(d) दीनेशचन्द्रसरकारः (दीनेश चन्द्र सरकार)
(e) देवानां पियो (देवानां पियो)
(f) अहिंसा (अहिंसा)

3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयं लिख्यताम् :

10×2=20

निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে যে কোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

(a) भारतवर्षस्येतिहासस्य पुरातात्विकोपादानं विव्रियताम्।

ভারতবর্ষের ইতিহাসের পুরাতাত্ত্বিক উপাদান সম্বন্ধে আলোচনা করো।

(b) मौर्यमौर्योत्तरपर्यायभुक्ताः राजप्रशस्तयः आलोच्यन्ताम्।

মৌর্য ও মৌর্যোত্তর যুগের রাজ প্রশস্তি বিষয়ে একটি প্রবন্ধ লেখো।

(c) पाठ्यांशानुसारेणाशोकस्योत्सवविषयकं मन्तव्यमालोच्यताम्।

তোমার পাঠ্য অবলম্বনে উৎসব বিষয়ে রাজা অশোকের উক্তির সারমর্ম লেখো।

(d) अहिंसा परमो धर्मः - अशोकस्य प्रथमगिरिशासनमनुसृत्य उक्तिरियमालोचनीया।

অহিংসা পরমঃ ধর্মঃ - তোমার পাঠ্য অশোকের প্রথম গিরিশাসন অবলম্বনে আলোচনা করো।

Group-B

1. अधोलिखितेषु दश प्रश्नानामुत्तरं प्रदेयम्। तेषु द्वयोः संस्कृतभाषया उत्तरमवश्यमेव चयनीयम्। तत्र नून्यतम 'क' विभागतः प्रश्नत्रयम्, 'ख' विभागतः प्रश्नत्रयम् चयनीयम्।

2×10=20

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে দশটি প্রশ্নের উত্তর দিতে হবে। যার মধ্যে দুটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে। এখানে কমপক্ষে 'ক' বিভাগ থেকে তিনটি ও 'খ' বিভাগ থেকে তিনটি প্রশ্নের উত্তর নিয়ে সর্বমোট দশটি প্রশ্নের উত্তর দিতে হবে।

'ক'-বিভাগ

'ক'-বিভাগ

(a) का देवता 'मघवा' इति कथिता? 'मघवा' शब्दस्य अर्थः कः?

কোন দেবতা 'মঘবা' নামে পরিচিত? 'মঘবা' শব্দের অর্থ কী?

(b) कवि शब्दस्य अर्थः कः?

কবি শব্দের অর্থ কী?

(c) अर्थः लेख्यः - प्रातरनुवाकः, विनियोगः

অর্থ লেখো - প্রাতরনুবাক, বিনিয়োগ

(d) पार्थक्यं विव्रियताम् — शस्त्रम्-स्तोत्रम्

পার্থক্য লেখো — শস্ত্রম্-স্তোত্রম্

(e) व्याकरणसम्मतता टीका लेख्या — उपनिषद्, वेदान्तम्

ব্যাকরণসম্মত টীকা লেখো — উপনিষদ, বেদান্ত

(f) वेदाङ्गस्य वैशिष्ट्यद्वयं लिख्यताम्।

বেদাঙ্গের দুটি বৈশিষ্ট্য লেখো।

(g) वेदान्तस्य वैशिष्ट्यद्वयं लिख्यताम्।

বেদান্তের দুটি বৈশিষ্ট্য লেখো।

'ख'-विभाग

'ख'-विभाग

- (a) पुराणशब्दस्य अर्थः कः?
पुराण शब्दের অর্থ কী?
- (b) द्वयोः महापुराणयोः नामनी लिखतु।
দুটি মহাপুরাণের নাম লেখো।
- (c) द्वयोः उपपुराणयोः नामनी लिखतु।
দুটি উপপুরাণের নাম লেখো।
- (d) 'तमस्'शब्दस्य अर्थः कः?
'तमस्' शब्दটির অর্থ কী?
- (e) पुराणस्य लक्षणम् किम्?
পুরাণের লক্ষণ কী?
- (f) सूतशब्दस्य अर्थः कः?
'सूत' शब्दের অর্থ কী?

5
2

2. निम्नलिखित प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं लिख्यताम्। तन्मध्ये अवश्यमेव प्रश्नद्वयं संस्कृत भाषया लेख्यम्।

5×4=20

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে চারটি প্রশ্নের উত্তর দাও। যার দুটি অবশ্যই সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে।

টীকা লেখা -

টীকা লেখো -

- (a) वेदान्तम् (বেদান্তম্)
- (b) निरुक्तम् (নিরুক্তম্)
- (c) निघन्टुः (নিঘণ্টুঃ)
- (d) मत्स्यपुराणम् (মৎস্যপুরাণম্)
- (e) पद्मपुराणम् (পদ্মপুরাণম্)
- (f) भविष्यपुराणम् (ভবিষ্য-পুরাণম্)

3. अधोलिखितेषु प्रश्नद्वयस्य उत्तरं दीयताम्।

10×2=20

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও।

- (a) वेदः कथं त्रयीति उच्यते? सयुक्तिकं प्रतिपाद्यताम्।
বেদকে ত্রয়ী বলা হয় কেন? উত্তরের সপক্ষে যুক্তি দাও।
- (b) अथर्ववेदमवलम्ब्य प्राचीनभारतवर्षस्य समाजजीवनस्य परिचयः आलोच्यताम्?
অথর্ববেদ থেকে প্রাচীন ভারতের সমাজজীবনের কী পরিচয় পাওয়া যায়? আলোচনা করো।
- (c) 'पुराणं वेदसम्मतम्' - व्याख्यायताम्।
পুরাণং বেদসম্মতম্ - ব্যাখ্যা করো।
- (d) संस्कृतसाहित्ये पुराणस्य प्रभावः प्रबन्धाकारेण सुष्ठु प्रतिपाद्यताम्।
সংস্কৃত সাহিত্যে পুরাণের প্রভাব বিষয়ে একটি নাতিদীর্ঘ প্রবন্ধ রচনা করো।